

PORADNIK WARTO OSZCZĘDZAĆ

Listopad 2016 r.

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

25
LAT
1991-2016

Raport powstał w ramach działań
edukacyjno-informacyjnych
prowadzonych przez

Warszawski
Instytut
Bankowości

Spis treści

Wstęp.....	4
Jak i na co oszczędzają Polacy?.....	5
Poradnik oszczędnościowy.....	8
Dlaczego ludzie oszczędzają?	8
Oszczędności a gospodarka.....	9
Każdy może oszczędzać.....	9
Sposoby oszczędzania.....	9
a. Konto oszczędnościowe.....	10
b. Lokata	10
c. Fundusze inwestycyjne.....	11
d. Obligacje.....	11
e. Akcje.....	12
f. Inne sposoby oszczędzania	12
Zysk a ryzyko	13
Oszczędzanie od małego – jak nauczyć dziecko oszczędzania?	13
a. Kieszonkowe	13
b. Konto i karta bankowa dla dziecka.....	14
c. SKO.....	14
Oszczędzanie w pięciu krokach.....	14

Wstęp

Szanowni Państwo

W naszej europejskiej cywilizacji wiemy, że dobrobyt każdego społeczeństwa buduje się na solidnych fundamentach – pracy i oszczędzaniu. Z tego względu, od wielu lat podkreślamy jak ważne dla budowania dobrobytu wszystkich Polaków i zachowania stabilności budżetów domowych jest oszczędzanie. Zważywszy na powyższe z przyjemnością przedstawiamy Państwu nasz poradnik pt. „Warto oszczędzać”, zachęcając Państwa do zapoznania się z zawartymi w nim informacjami i wskazówkami.

Nie od dziś wiemy, jak bardzo potrzebne są kompleksowe rozwiązania zachęcające Polaków do oszczędzania, premiujące szczególnie tych, którzy myślą o tym w dłuższej perspektywie. Tylko w oparciu o wzrost oszczędności możliwy jest rozwój polskiej gospodarki i to oszczędności właśnie umożliwiają finansowanie ważnych dla naszego kraju inwestycji, budują poczucie odpowiedzialności i niezależności.

Wszelkie działania stymulujące i wspierające oszczędzanie mogą przynieść naszej gospodarce i Polakom jedynie pozytywne efekty, dlatego cieszymy się ze wzrostu świadomości Polaków co do tego, jak ważne jest oszczędzanie. Polacy coraz częściej deklarują, że oszczędności stanowią dla nich ważną pozycję w domowym budżecie, rośnie poziom wiedzy o produktach finansowych służących oszczędzaniu, jak również stopień ich wykorzystania. Nadal potrzebne są jednak działania informacyjne i edukacyjne w tym zakresie. Poziom oszczędności jest w Polsce niestety wciąż niższy niż w pozostałych krajach Unii Europejskiej. Polska potrzebuje kompleksowych programów, które wzmocnią bodźce Polaków do oszczędzania.

Długoterminowe oszczędzanie to nie szczytna idea – to konieczność. Dlatego zachęcamy Państwa do zapoznania się z poradnikiem informującym o najważniejszych sposobach oszczędzania i długoterminowych korzyściach odkładania pieniędzy. Odpowiedzialna polityka gospodarcza państwa powinna zapewniać stabilność cen i siłę pieniądza. Fundamenty w postaci konstytucyjnych i ustawowych reguł określających ramy prowadzenia polityki monetarnej i fiskalnej w Polsce tworzą dobre warunki do oszczędzania i inwestowania służącego rozwojowi naszych gospodarstw domowych, firm, gmin i całego kraju. Aby pomóc Państwu w podjęciu decyzji o przeznaczeniu części wypracowanych dochodów na bezpieczeństwo ekonomiczne oraz rozwój przedkładamy pod rozwagę poniższe opinie i propozycje. Wierzymy, że okażą się przydatne.

Krzysztof Pietraszkiewicz
Prezes Związku Banków Polskich

Jak i na co oszczędzają Polacy?

Badania dają powody do optymizmu – jednak realia nie są już tak pozytywne. Dziś 65 proc. mieszkańców Polski ma możliwości finansowe, aby miesięcznie zaoszczędzić przynajmniej niewielką kwotę. 35 proc. może zaoszczędzić do 250 zł. Tylko niewielka część Polaków gromadzi nadwyżki powyżej 500 zł.

Zgodnie z badaniem TNS, jeszcze mniej Polaków jest skłonnych do długoterminowego oszczędzania. Kwoty do 500 zł długoterminowo oszczędza tylko 29 proc. mieszkańców. 26 proc. nie wie czy cokolwiek odkłada w takiej perspektywie, a kolejne 37 proc. deklaruje pełną bierność w tym zakresie.

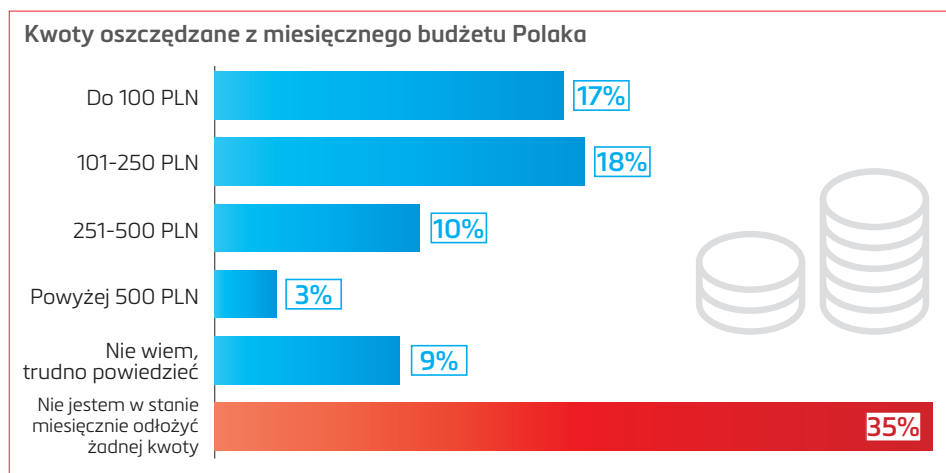

Tabela 1.

Źródło: Wybrane aspekty oszczędzania w polskim społeczeństwie, Badanie TNS Polska dla Związku Banków Polskich, 2016 r.

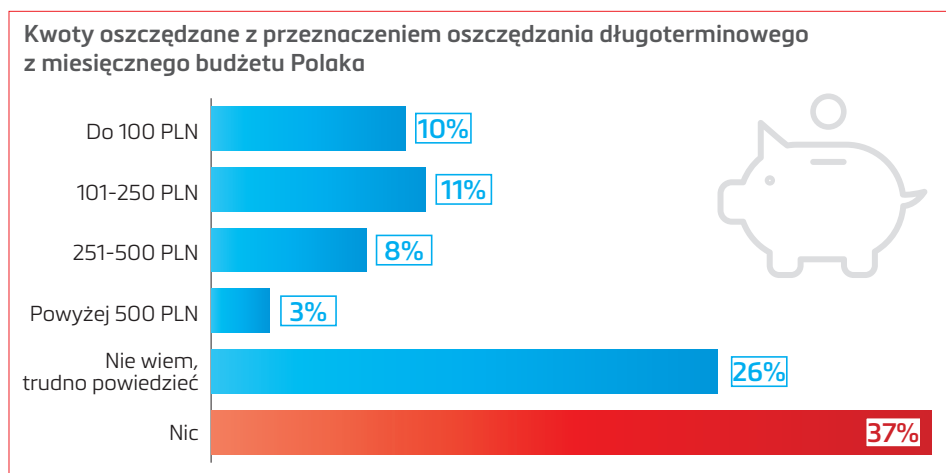

Tabela 2.

Źródło: Wybrane aspekty oszczędzania w polskim społeczeństwie, Badanie TNS Polska dla Związku Banków Polskich, 2016 r.

”

Beata Tadla

Dziennikarka radiowa i telewizyjna.

„Nigdy nie byłam rozrzutna, taka natura. Szanuję pieniądze, bo wiem, ile trzeba włożyć pracy w ich zarabianie. Chcę, by było mnie stać na kolekcjonowanie wspomnień – podróże, wrażenia, smaki, filmy, książki – bardziej po to, by karmić zmysły. Dlatego nie kupuję rzeczy zbędnych, nie podążam ślepo za modą, nie wydałabym ogromnych kwot na markowe ubrania czy torebki, bo to dla mnie zbytek. Piętnaście razy zastanawiam się przed każdym zakupem. Wizualizuję sobie, czy dany przedmiot na pewno będzie użyteczny, czy mogę bez niego żyć. Przy przeprowadzce pozbyłam się miliona niepotrzebnych drobiazgów, upychanych w szafkach przez lata i to doświadczenie nauczyło mnie świadomego kupowania. Mamy też w domu świnki-skarbonki, do których wrzucamy drobne. Po jakimś czasie potrafią być naprawdę ciężkie. Kilka razy uzbierałyśmy tak na bilety lotnicze!”

”

”

Agnieszka Ośka**Blogerka Siouxi and the City.**

Oszczędzanie to dla mnie temat tym bardziej trudny, że za każdym razem, gdy się do niego przyczynam – nie bardzo mi to wychodzi. W obecnych czasach posiadanie konta oszczędnościowego to konieczność – ja oczywiście takowe posiadam od dobrych kilku lat ale niestety odkąd pamiętam świeci ono pustką.

Uważam, że aby oszczędzać, trzeba mieć z czego. Niestety w obecnych czasach pensje Polaków są zbyt niskie, aby móc regularnie odkładać z nich na konto oszczędnościowe.

Jednak chcieć to móc. W ubiegłym roku postawiłam sobie za cel odłożyć niemałą sumę aby spełnić swoje marzenie i na 2 miesiące pojechać do Stanów Zjednoczonych. Ciulałam, odkładałam aż moje marzenie stało się realne. Jednak po powrocie, na moim koncie ponownie hulał wiatr. Teraz staram się regularnie odkładać nawet najmniejszą sumę jaka pozostaje mi z mojej skromnej pensji. Należę do tych szczęściarzy, którzy nie posiadają kredytu i odkładanie w ten sposób staje się odrobinę łatwiejsze. Nie są to zawrotne sumy, które pozwolą mi zabezpieczyć moją przyszłość – to bardziej kwoty na realizację kaprysów czy też wymarzonych wakacji. Nie wiem, czy kiedykolwiek uda mi się odłożyć większą sumę tak abym w przyszłości czuła się bezpieczniej. Za to wykupiłam sobie polisę na życie – chociaż to nietypowy sposób oszczędzania to jednak czuję, że chociaż trochę zainwestowałam w spokojną starość.

”

Tabela 3.

Źródło: Wybrane aspekty oszczędzania w polskim społeczeństwie, Badanie TNS Polska dla Związku Banków Polskich, 2016 r.

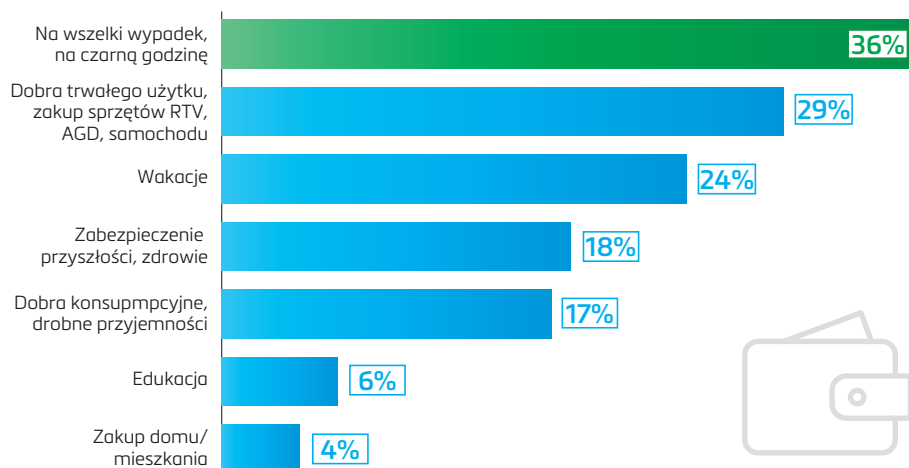
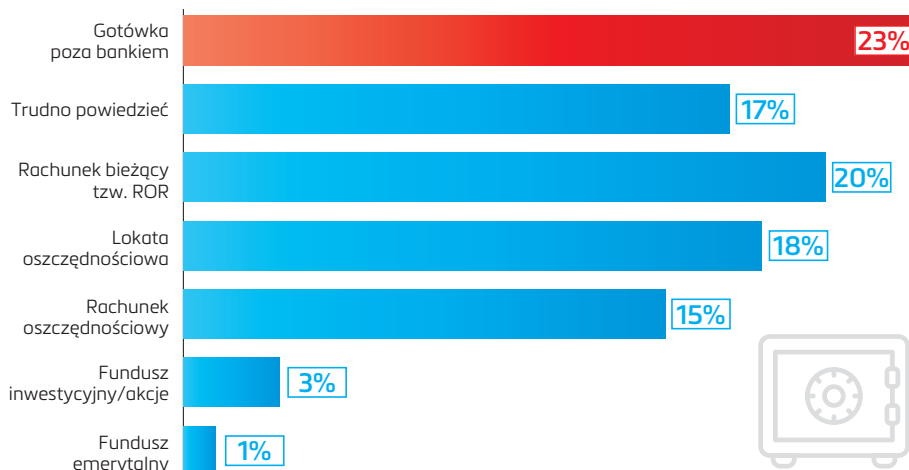
Cele oszczędzania Polaków

Tabela 4.

Źródło: Wybrane aspekty oszczędzania w polskim społeczeństwie, Badanie TNS Polska dla Związku Banków Polskich, 2016 r.

W jaki sposób oszczędzamy?

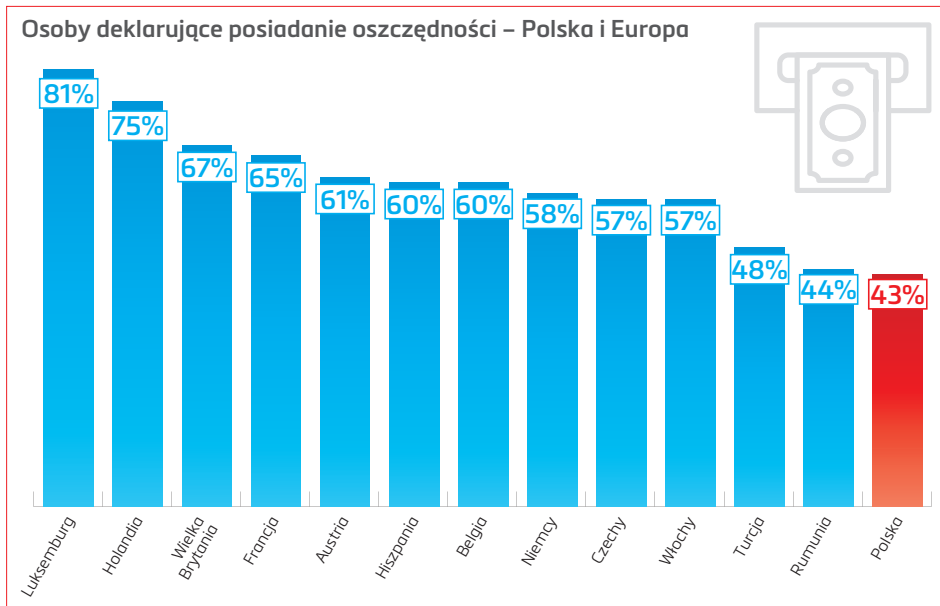

Tabela 5.

Źródło: Finansowy Barometr ING, kwiecień 2016 r.

Polacy oszczędzają przede wszystkim „na wszelki wypadek”. 29 proc. oszczędza zaś na zakup dóbr trwałego użytku – sprzętu RTV, AGD lub samochodu. Edukacja jest celem oszczędzania tylko 6 proc. mieszkańców. Jeszcze mniej Polaków (4 proc.) oszczędza na zakup domu lub mieszkania.

Badanie TNS pokazuje, że konsumentom brakuje elementarnej wiedzy na temat możliwości sposobów oszczędzania. Tylko 37 proc. Polaków korzysta z takich instrumentów jak lokata, rachunek oszczędnościowy czy fundusze. Aż 23 proc. przechowuje zaoszczędzone pieniądze w formie gotówki, poza bankiem. Nieco mniej, czyli 20 proc. oszczędza na rachunku bieżącym (ROR).

„Oszczędzanie jest właściwym środkiem pomiędzy skąpstwem a rozrzutnością”
Theodor Heuss,
pierwszy prezydent RFN

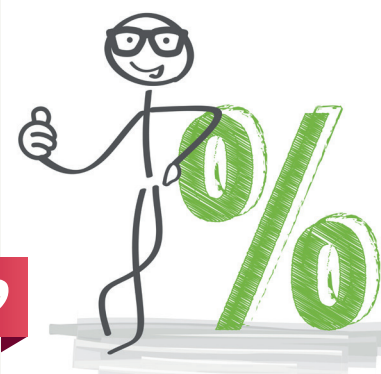
Jeśli chodzi o oszczędzanie niestety nie wypadamy dobrze również w porównaniu do innych krajów europejskich. Tylko 43% naszych obywateli deklaruje, że posiada jakiegokolwiek oszczędności, co plasuje nas na końcu badania. Przeciętny poziom dla Europy to 58 proc.

Agnieszka Skupińska

Freelancerka i blogerka. Na blogu „biznesoweinfo.pl” uczy innych jak zarabiać pieniądze, nie wychodząc z domu. Autorka książki „Zostań freelancerem”.

„W oszczędzaniu na co dzień kieruję się dwiema zasadami. Po pierwsze: oszczędzam na wydatkach, które są dla mnie mniej ważne, by móc wydać więcej na to, co sprawia mi przyjemność. Po drugie: staram się, by powodem niepotrzebnych wydatków nie było... lenistwo. Czasem nie chce nam się wstać, żeby zgasić światło, które pali się niepotrzebnie, nie chce nam się nosić przy sobie kart lojalnościowych, które dają zniżki, sprawdzać i porównywać cen w różnych sklepach czy nawet zawczasu przemyśleć zakupów i kupić wszystko tam, gdzie nie trzeba przepłacać. A przecież wystarczy skorzystać z porównywarki cen, żeby kupić sprzęt AGD o kilkadziesiąt czy kilkaset złotych taniej, książki zamówić przez internet, zamiast kupować w stacjonarnej księgarni, do kina chodzić wtedy, gdy bilety są tańsze, odpowiednio wcześniej rezerwować bilety kolejowe, kupować bilety miesięczne na komunikację miejską, a podczas zakupów w hipermarkecie pamiętać o podaniu kasjerowi kuponu zniżkowego. Taki drobny wysiłek sprawia, że nie trzeba z niczego rezygnować i obniżyć jakości życia, żeby w portfelu zostało kilkadziesiąt czy kilkaset złotych miesięcznie”

Poradnik oszczędnościowy

Dlaczego ludzie oszczędzają?

OSZCZĘDNOŚCI

mają więc służyć jako poduszka, na którą możemy spaść, gdy pojawią się jakieś nieoczekiwane wydatki.

Oszczędności zapewnią bezpieczeństwo finansowe, co poprawia komfort psychiczny. Jeśli nagle z jakiegoś powodu trzeba ponieść dodatkowe wydatki (np. dlatego, że popsuje się komputer czy zaboli ząb), nie trzeba wówczas odejmować sobie chleba od ust ani szukać kogoś, kto pożyczy na to pieniądze. Ten motyw oszczędzania nazywamy **przezornościowym**. Oszczędności mają więc służyć jako poduszka, na którą możemy spaść, gdy pojawią się jakieś nieoczekiwane wydatki. Nie jest to jednak jedyny powód, aby oszczędzać.

Jednym z powodów utrzymywania pewnych oszczędności jest to, że na co dzień realizujemy bardzo dużo transakcji takich jak zakup biletu, żywności itp. Wiemy, ile będą nas one kosztować, ale nie wiemy dokładnie kiedy będziemy za nie płacić. Utrzymywanie środków na te codzienne zakupy nazywamy motywem **transakcyjnym**.

Innym powodem oszczędzania jest chęć nabycia droższych dóbr trwałego użytku w przyszłości np. takich jak telewizor, pralka, meble czy samochód. Często nie możemy sobie pozwolić na zakup tych produktów od razu i dlatego musimy wcześniej odłożyć na nie odpowiednią sumę. Ten motyw nazywamy **konsumpcyjnym**.

Kolejnym powodem do oszczędzania jest chęć wzbogacenia się. Odłożenie części pieniędzy otwiera nam możliwość ulokowania ich w różny sposób. Jeśli zrobimy to z głową to za jakiś czas ich suma się powiększy. W zależności od tego, jak ulokujemy nasze oszczędności, możemy oczekiwać różnych zysków, ale także musimy liczyć się z różnym ryzykiem. Ten motyw oszczędzania nazywamy **portfelowym**.

Z tego względu możemy mówić o **oszczędzaniu krótkoterminowym**, kiedy mamy jasno określony cel oszczędzania, a okres oszczędzania jest określony i przewidziany. Mówimy w tym przypadku o sytuacji, gdy oszczędzamy przez kilka miesięcy, by latem móc pojechać na upragnione wakacje albo gdy odkładamy na nowy rower czy komputer. **Oszczędzanie długoterminowe** nie musi mieć jasno określonego celu, a najczęściej służy ono pomnażaniu majątku i odłożeniu odpowiedniej kwoty. Długoterminowo oszczędzamy więc na „czarną godzinę”, czy też często na okres, gdy spodziewamy się większych wydatków. Za szczególnie ważne pod tym względem należy wskazać oszczędzanie na cele mieszkaniowe, emerytalne, edukacyjne i zdrowotne.

Dzięki oszczędnościom ludzie mogą lepiej przejść przez niektóre trudne i nieprzewidziane sytuacje życiowe jak utrata pracy czy choroba. To one pozwalają zaspokoić bardzo ważne potrzeby takie jak ciągły rozwój zawodowy i podnoszenie swoich kwalifikacji. Oszczędności mogą w końcu w dużym stopniu pomóc w zakupie wymarzonego mieszkania czy budowie domu. Jedną z najważniejszych, jeśli nie najważniejszą, funkcji oszczędności jest jednak to, że są one gwarancją godziwej starości.

ODŁOŻENIE

części pieniędzy otwiera nam możliwość ulokowania ich w różny sposób. Jeśli zrobimy to z głową to za jakiś czas ich suma się powiększy. W zależności od tego, jak ulokujemy nasze oszczędności, możemy oczekiwać różnych zysków, ale także musimy liczyć się z różnym ryzykiem.

DZIĘKI

oszczędnościom ludzie mogą lepiej przejść przez niektóre trudne i nieprzewidziane sytuacje życiowe jak utrata pracy czy choroba. To one pozwalają zaspokoić bardzo ważne potrzeby takie jak ciągły rozwój zawodowy i podnoszenie swoich kwalifikacji.

Ks. Jacek Stryczek

Duszpasterz akademicki, duszpasterz ludzi biznesu. Pomysłodawca, współzałożyciel i prezes Stowarzyszenia WIOSNA.

„Zasada jest prosta: trzeba zarabiać więcej, niż się wydaje. Należy również założyć, że kryzysy były i będą. Gdy nam się powodzi, trzeba odkładać, by wystarczyło w czasie, gdy będziemy mieli kłopoty. A kłopoty ma 100% osób, choć w różnym czasie. A sprzyja temu asceza, czyli należy zarabiać dużo, a potrzebować mało.”

Oszczędności a gospodarka

Oszczędności można także rozpatrywać w szerszym wymiarze, bowiem spełniają one niezwykle ważną rolę w całej gospodarce. Dzięki temu, że oszczędzamy swoje środki np. w banku, bank może je następnie pożyczyć firmie, która zainwestuje dzięki temu np. w nowe maszyny i urządzenia. Oszczędności są zatem najważniejszym źródłem finansowania inwestycji. Kraje, które mają niskie oszczędności – mają również niskie inwestycje, zaś te, które mają wysokie oszczędności – więcej inwestują. Inwestycje są z kolei niezbędne do tego, aby kraj mógł się rozwijać. Budują bowiem kapitał, nie tylko fizyczny, ale także ludzki, dzięki czemu gospodarka kraju jest mocniejsza.

Każdy może oszczędzać

„Ale z czego mam oszczędzać, skoro moje dochody są tak niskie”? W takim przypadku warto się zastanowić, czy nie wydajemy pieniędzy na coś, czego nie potrzebujemy lub czy nie moglibyśmy z czegoś zrezygnować. Oprócz tego warto sprawdzić czy nie ma gdzieś tańszych zamienników produktów, które kupujemy. To powinno przynieść pewne oszczędności, dzięki którym, nawet jeżeli zarabiasz się niewiele można odłożyć jakąś kwotę.

Nawet mała kwota odkładana systematycznie urośnie w końcu do pokażnej sumy. Dla przykładu, gdybyśmy co miesiąc odkładali tylko 50 zł na lokatę z oprocentowaniem w wys. 3%, to po upływie 20 lat mielibyśmy na swoim koncie prawie 16,5 tys. zł. Mimo że suma wpłat wyniosłaby jedynie 12 tys. Gdybyśmy zaś odkładali na to konto co miesiąc 100 zł przez 30 lat, to na Twoim koncie byłoby prawie 58,5 tys. zł, podczas gdy suma Twoich wpłat wyniosłaby zaledwie 36 tys. Wszystko dzięki procentowi składanemu, którego działanie polega na tym, że w kolejnych okresach odsetki są obliczane nie tylko od regularnie wpłacanych kwot, ale także od odsetek naliczonych wcześniej, co daje tak duży efekt. Nie bez powodu Albert Einstein podobno nazwał procent składany jednym z największych wynalazków ludzkości.

Sposoby oszczędzania

Jest wiele sposobów oszczędzania. Jednym z nich jest trzymanie gotówki w domu w przysłowiowej „skarpecie”. Warto jednak wiedzieć, że nie jest to dobry sposób na oszczędzanie. Gotówka trzymana „w skarpecie” traci wartość, bo można za nią coraz mniej kupić. Pomyślmy – 10 lat temu za 100 zł mogliśmy kupić więcej niż dziś. Trzymanie pieniędzy w domu może także nie być bezpieczne, dlatego lepiej jest powierzyć nasze oszczędności wyspecjalizowanym instytucjom takim jak banki czy fundusze inwestycyjne.

„Droga do bogactwa zależy głównie od dwóch słów: praca i oszczędność”
Oskar Wilde

NAWET MAŁA KWOTA
odkładana systematycznie urośnie w końcu do pokażnej sumy.
Dla przykładu, gdy co miesiąc odłożymy tylko 50 zł na lokatę z oprocentowaniem w wys. 3%, to po upływie 20 lat można na swoim koncie zaoszczędzić 16,5 tys. zł.

Mateusz

„ZaradnyFinansowo.pl”

„Ilu ludzi, tyle sposobów na oszczędzanie pieniędzy. Ze swojej strony, na blogu zawsze zwracam uwagę na to, że wielkie oszczędności biorą się najczęściej z tych małych, drobnych oszczędności każdego dnia. Zaczynaj wylewać mniej wody, wymień żarówki na energooszczędne LED-y, wyłączaj niepotrzebne sprzęty na noc, porównuj ceny OC samochodu u różnych ubezpieczycieli co roku. Sposobów na mniejsze czy większe oszczędności jest naprawdę wiele, a oszczędzić można praktycznie w każdym aspekcie naszego życia. Najważniejsze jest, aby pamiętać, że te kilka groszy tu, czy 2 zł gdzieś indziej, składają się sumarycznie na duże kwoty, które zyskujemy w skali roku. Ważne jest kształtowanie odpowiednich nawyków przez nas samych. Negocjowanie cen i cieszenie się z drobnych oszczędności każdego dnia. Trzeba mądrze wydawać swoje ciężko zarobione pieniądze i pamiętać, że oszczędzone 2 zł każdego dnia to dodatkowe 730 zł rocznie w naszym budżecie domowym. Warto oszczędzać, aby mieć więcej na rzeczy, które są nam potrzebne i sprawiają nam radość.”

”

Dorota Wysocka-Schnepf
Dziennikarka radiowa i telewizyjna.

„Oszczędzanie jak oddychanie – bezpieczeństwa finansowego i stabilnej przyszłości nigdy nie zbudujemy żyjąc z dnia na dzień, a tym bardziej na kredyt. Oszczędzanie powinno być dla nas tak oczywiste, jak oddychanie. Każda najdrobniejsza, ale konsekwentnie odkładana złotówka i systematycznie rosnąca suma na naszym koncie przyniesie nam bezcenne poczucie, że los naszej rodziny leży rękach w najtroskliwszych z możliwych – naszych własnych. Dlatego oszczędzamy. W funduszach, na lokatach, w przysłowiowej skarpetce – jakkolwiek, byle regularnie i cierpliwie. To będzie polisa na nasze życie, a także przyszłość naszych dzieci. Którym w charakterze extra premii przekażmy dodatkowo jedną z ważniejszych życiowych umiejętności – zdolność oszczędzania właśnie.”

”

”

„Po to gromadzimy, abyśmy mieli co rozdawać”

Kardynał Stefan Wyszyński

”

Zaletą oszczędzania w banku jest to, że zdeponowane tam pieniądze są bezpieczne. W języku potocznym funkcjonuje powiedzenie „masz to jak w banku”. Wzięło się ono właśnie stąd, że banki są instytucjami zaufania publicznego – jeśli zdeponuje się tam swoje oszczędności, można być pewnym, że się ich nie straci. Nawet gdyby bank zbankrutował, pieniądze (aż do wysokości 100 tys. euro) zwróci Bankowy Fundusz Gwarancyjny, na który składają się wszystkie banki. Oprócz bezpieczeństwa środków banki cechują się również łatwą dostępnością i nowoczesnością. Obecnie, aby założyć konto czy lokatę nie trzeba już nawet wybierać się do banku, można to zrobić przez Internet. Dzięki takiemu łatwemu dostępowi można także na bieżąco monitorować stan swoich oszczędności. Podstawową formą oszczędzania w bankach jest konto oszczędnościowe i lokata.

”

JAK WIESZ,

w języku potocznym funkcjonuje powiedzenie „masz to jak w banku”.

Wzięło się ono właśnie stąd, że banki są instytucjami zaufania publicznego – jeśli zdeponuje się tam swoje oszczędności, można być pewnym, że się ich nie straci.

”

”

ZALETĄ KONTA

oszczędnościowego jest fakt, że pieniądze możesz wypłacić w dowolnym momencie.

”

a. Konto oszczędnościowe

Oprocentowanie konta oszczędnościowego zwykle nie jest zbyt wysokie, ale pozwala na pomnażanie swoje oszczędności. Daje ono przy tym inne ważne korzyści, które wiele osób bardzo sobie ceni. Zaletą konta oszczędnościowego jest fakt, że pieniądze możesz wypłacić w dowolnym momencie. Konta oszczędnościowe są zazwyczaj jednak nisko oprocentowane.

b. Lokata

W przypadku lokaty należy określić czas, na jaki deponuje się pieniądze. Po upływie tego okresu również otrzyma się od banku bonus w postaci odsetek za to, że powierza się mu pieniądze. Najważniejszym

”

Andrzej Mleczo
Rysownik, satyryk i scenograf.

„Oszczędzanie traktuję jako formę zapewnienia bezpiecznej przyszłości dla siebie i dla moich bliskich. Jest mi ono potrzebne żebym mógł spokojnie spać, a sen jest jak wiadomo bardzo ważny. Jestem człowiekiem rozsądnym, spokojnym i patrzącym na świat z dystansem, więc ani hazard ani niepotrzebne ryzyko, to nie moja bajka. Lubię mieć wszystko zaplanowane, a idealny spokój to mój ulubiony stan ducha i tak też staram się lokować środki finansowe – bezpiecznie i przewidywalnie, zgodnie z hasłem, że najlepsze są pieniądze, których przyszłości mogą być pewien...”

”

elementem w przypadku zakładania lokaty jest oprocentowanie. Informuje ono o tym, ile odsetek, tzn. bonusu, zostanie się na koniec terminu umowy. Może ono być stałe albo zmienne. Stałe oznacza, że odsetki będą naliczane według jednej stopy procentowej, a zmienne – że będą one zmieniały się np. w zależności od wysokości stóp określanych przez Radę Polityki Pieniężnej. Jeśli chodzi o okres trwania lokaty, to jest on bardzo zróżnicowany. Można ją złożyć zarówno na parę dni, jak i na kilka miesięcy czy lat.

c. Fundusze inwestycyjne

Zamiast samemu inwestować na giełdzie, można wykupić jednostki funduszy inwestycyjnych. W ten sposób przekazuje się środki zespołowi specjalistów, którzy je inwestują. Większość funduszy ma z reguły jakiś jasno określony profil działania, który możemy wyróżnić ze względu na:

- ▶ **Rodzaj papierów wartościowych, które nabywa fundusz.** Możemy na przykład mieć do czynienia z funduszami inwestującymi w rynek akcji, obligacji, w rynek pieniężny czy rynek nieruchomości.
- ▶ **Z perspektywy lokalizacji emitentów,** czyli według tego, gdzie są przedsiębiorstwa, których akcje nabywa fundusz. Możemy tu na przykład mieć do czynienia z funduszami globalnymi, czyli inwestującymi w jakichś regionach lub w poszczególnych krajach.
- ▶ **Ze względu na cechy emitenta,** czyli czym zajmują się podmioty, w które fundusz chciałby zainwestować. Można tu wyróżnić np. fundusze branżowe (metalurgiczny, energetyczny itp.).

Ponadto, fundusze można podzielić ze względu na akceptację ryzyka na:

- ▶ **Fundusze agresywne** – nastawione na wysokie zyski, ale przy podwyższonym ryzyku.
- ▶ **Fundusze bezpieczne** – ich podstawowym celem jest niedopuszczenie do spadku wartości za-inwestowanego kapitału. Cechują się małym ryzykiem, ale nie obiecują przy tym wysokich zysków.
- ▶ **Fundusze mieszane** – są one czymś pośrednim między dwoma powyższymi. Obiecują umiarkowaną stopę zysku z inwestycji, przy umiarkowanym ryzyku.

Innym kryterium, podziału funduszy inwestycyjnych jest ich dostępność:

- ▶ **Fundusze otwarte** – o zmiennej liczbie jednostek uczestnictwa, co oznacza, że do takiego funduszu każdy może dołączyć.
- ▶ **Fundusze zamknięte** – o stałej liczbie jednostek uczestnictwa, co oznacza, że aby stać się członkiem takiego funduszu trzeba odkupić od obecnego członka udziały w tym funduszu (tzw. certyfikat inwestycyjny).

d. Obligacje

ZAKUP OBLIGACJI

skarbowych oznacza, że pożyczka się państwu pieniądze, które państwo za jakiś czas zwróci z nawiązką.

Kolejną możliwością ulokowania oszczędności są obligacje. Najpopularniejsze są obligacje emitowane przez Skarb Państwa (stąd określenie „obligacje skarbowe”), ale mogą być one emitowane także przez samorządy, a nawet przez przedsiębiorstwa. Instytucje te wypuszczają obligacje, ponieważ chcą pożyczyć pieniądze na przykład po to, by wybudować autostrady, mosty, zbudować szkołę czy zakupić nową linię produkcyjną. Zakup obligacji skarbowych oznacza, że pożyczka się państwu pieniądze, które państwo za jakiś czas zwróci z nawiązką, czyli jakimś oprocentowaniem.

- ▶ Kiedy? Ważny tu jest **termin wykupu**, czyli czas, po którym Skarb Państwa zobowiązuje się do wykupu obligacji. Dla przykładu Polski rząd emituje obligacje 2-, 3-, 4-, i 10-letnie, rząd amerykański zaś – nawet 30-letnie.
- ▶ Na jaką kwotę? Decyduje tu **wartość nominalna** (np. 100 zł), którą Skarb Państwa zapłaci, gdy nadejdzie termin wykupu. Nabywca wykupuje obligację z dyskontem (np. za 95 zł), dzięki czemu otrzymuje na koniec odsetki. Podobnie jak w przypadku lokat obligacje mogą mieć stałe

NAJWAŻNIEJSZYM

elementem w przypadku zakładania lokaty jest oprocentowanie. Informuje ono o tym, ile odsetek, tzn. bonusu, zostanie się na koniec terminu umowy.

ZAMIAST SAMEMU

inwestować na giełdzie, można wykupić jednostki funduszy inwestycyjnych. W ten sposób przekazuje się środki zespołowi specjalistów, którzy je inwestują.

oprocentowanie lub zmienne oprocentowanie. W tym drugim przypadku wartość nominalna obligacji może wzrosnąć, jeżeli stopy procentowe zostaną podwyższone lub spaść w przeciwnym scenariuszu.

- ▶ Czy wypłata jest tylko na koniec? To zależy, czy obligacja ma **kupon**. Obligacje bez kuponu (tzw. zerokuponowe) dają cały zysk na koniec, czyli w dniu wykupu. Obligacje z kuponem dają zyski już przed terminem wykupu w postaci kwot wypłacanych na przykład co rok czy kwartał.

e. Akcje

Akcje to papiery wartościowe, które są emitowane przez spółki akcyjne. Posiadanie akcji oznacza, że jest się współwłaścicielem przedsiębiorstwa. Jeśli wartość akcji wzrośnie odnosi się korzyść. Jeśli spółka jest dobrze zarządzana, to można zarobić na różnicy pomiędzy ceną kupna a ceną sprzedaży. Nie ma jednak gwarancji, że cena akcji wzrośnie, może też spaść a samodzielne kupowanie akcji wymaga dużej wiedzy na ten temat.

f. Inne sposoby oszczędzania

Myśląc o oszczędzaniu warto do tej tematyki podejść nieco szerzej. Pieniądże można oszczędzać kupując nie tylko aktywa finansowe takie jak akcje czy obligacje, ale również takie aktywa jak **nieruchomości**, np. dom lub mieszkanie. Posiadając nieruchomość można zarabiać na wynajmowaniu jej komuś. Jeśli wartość nieruchomości wzrośnie, to można zarobić również na jej sprzedaży. Może być jednak tak, jak w ostatnich latach, kiedy wartość nieruchomości spadała. Inną wadą inwestycji w nieruchomości jest to, że cechują się one małą płynnością, tzn. że trudno je sprzedać, i że trzeba na nie zbierać dość dużo środków.

Alternatywnym sposobem na ulokowanie oszczędności może być zakup **dziel sztuki**. W tym wypadku należy również dysponować dość dużymi środkami, ale także wiedzą na temat rynku dzieł sztuki. Nie jest to więc inwestycja dla każdego i, podobnie jak przy nieruchomości, cechuje się ona małą płynnością.

Wolne środki można lokować także w metale szlachetne takie jak **złoto** czy **srebro**. Sztabki złota i srebra można przechowywać u siebie w domu, wiąże się to jednak z ryzykiem kradzieży i dlatego warto rozważyć alternatywną opcję, jaką jest np. wynajęcie schowka w bankowym sejfie. W przypadku niepewnej sytuacji gospodarczej związanej np. z kryzysem złoto i srebro są uważane za bezpieczne inwestycje.

”
POSIADANIE AKCJI
oznacza, że jest się współwłaścicielem przedsiębiorstwa. Jeśli wartość akcji wzrośnie odnosi się korzyść.
”

”
POSIADAJĄC
nieruchomość można zarabiać na wynajmowaniu jej komuś. Jeśli wartość nieruchomości wzrośnie, to można zarobić również na jej sprzedaży.
”

”
„Łatwiej jest wydać dwa dolary niż zaoszczędzić jednego”
Woody Allen, reżyser filmowy
”

”

Paweł Dobrowolski

Ekonomista, były prezes Forum Obywatelskiego Rozwoju, absolwent Uniwersytetu Harvarda.

„W oszczędzaniu jak we wszystkim innym, ważna jest dywersyfikacja. Warto w swoim portfelu oszczędnościowym uwzględnić takie instrumenty, które z jednej strony cechuje wystarczająca płynność (gotówka na rachunkach oszczędnościowych), by móc po nie sięgnąć w sytuacji kryzysowej, a z drugiej takie, które są wystarczającym zabezpieczeniem wartości i które trudno skonfiskować (np. w ramach „jednorazowego podatku kryzysowego”), czyli nieruchomości.”

”

Zysk a ryzyko

Wybierając sposób lokowania swoich oszczędności trzeba zwrócić uwagę nie tylko na spodziewany zysk, ale także na ryzyko. Należy przy tym wiedzieć, że możliwość osiągnięcia wysokich zysków wiąże się przeważnie z wyższym ryzykiem. Dlatego na przykład zyski z lokaty bankowej czy obligacji mogą nie wydawać się wysokie, ale są pewne. Z kolei na akcjach można dobrze zarobić, ale także dużo stracić. Ryzyko oznacza bowiem, że zamiast wysokich zysków, mogą pojawić się wysokie straty. Dlatego też sposób oszczędzania należy bardzo dobrze przemyśleć i dostosować go nie tylko do zysków, jakie chcielibyśmy mieć, ale przede wszystkim do ryzyka, jakie jesteśmy w stanie podjąć.

Oszczędzanie od małego – jak nauczyć dziecko oszczędzania?

„Czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci” – to przysłowie jest niezwykle trafne w przypadku oszczędzania. W końcu tak często słyszymy, że skłonność do oszczędzania wynosi się z domu. Potwierdzają to także badania, wedle których młodzi ludzie czerpią swoją wiedzę na temat finansów przede wszystkim od rodziców.

Dlatego tak ważne jest, aby rodzice już od małego zachęcali swoje dzieci do przezorności i jednocześnie wytykali marnotrawstwo. Niezwykle ważne jest także uczenie dzieci szacunku do pracy i zrozumienia, że pieniądze zarobione przez rodziców tę ciężką pracą odzwierciedlają. Kiedy dziecko zaczyna rozumieć, że za produkty trzeba płacić, można uczyć je nawyku oszczędzania chociażby w najprostszej formie takiej jak zbieranie monet do skarbonki.

Edukacja finansowa dzieci, w tym na temat oszczędności, ma miejsce także w szkole np. w ramach przedmiotu „Podstawy przedsiębiorczości”. Przedmiot ten jest jednak nauczany dopiero w szkołach ponadgimnazjalnych, czyli o wiele za późno biorąc pod uwagę rozwój dziecka. Tę lukę starają się wypełnić nie tylko takie instytucje państwowe jak Narodowy Bank Polski czy uczelnie, ale także banki, które starają się dotrzeć do dzieci z bogatą i interesującą ofertą edukacyjną.

Na uwagę zasługuje m.in. projekt „Bakcył” prowadzony przez Warszawski Instytut Bankowości, skierowany do młodzieży w wieku 13–16 lat. Ma on na celu przekazywanie podstaw praktycznej wiedzy z zakresu finansów. Podobną rolę, choć w nieco poszerzonym zakresie, odgrywa inne przedsięwzięcie sektora bankowego w Polsce – Program „Nowoczesne Zarządzanie Biznesem”.

a. Kieszonkowe

Istotnym krokiem w edukacji finansowej dzieci jest pierwsze kieszonkowe. Według badania banku ING (Finansowy Barometr ING, 2014 r.) aż 81% rodziców w Polsce uważa, że dzięki kieszonkowemu ich

”
WYBIERAJĄC SPOSÓB
lokowania swoich oszczędności
trzeba zwrócić uwagę nie tylko
na spodziewany zysk, ale także
na ryzyko. Należy przy tym
wiedzieć, że możliwość
osiągnięcia wysokich zysków
wiąże się przeważnie
z wyższym ryzykiem.
”

”
„Bądź oszczędnym,
abyś mógł być szczodrym”
Aleksander Fredro
”

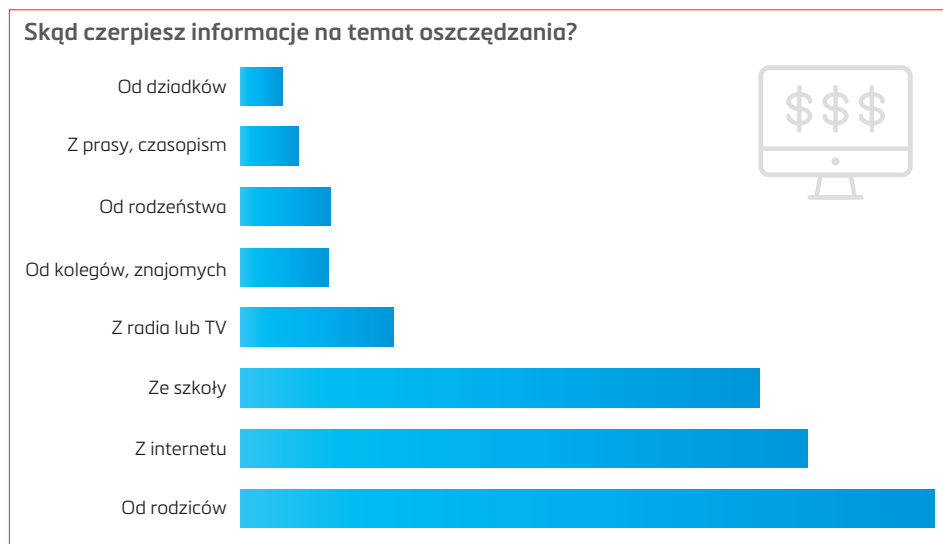

Tabela 6.

Młodzież w wieku 15-18 lat.
Źródło: TNS Polska dla BGŻ Optima

dziecko zrozumiało wartość pieniądza. Jest to jednocześnie jedno z bardziej skutecznych narzędzi nauki oszczędzania. Dziecko zaczyna już bowiem dzięki temu brać pewną odpowiedzialność za swoje decyzje finansowe. W związku z tym rodzice powinni dawać mu pewne wskazówki co do planowania wydatków uświadamiając, że jeśli będzie kupowało np. dużo zabawek czy gier, to nie uzbiera na upragniony rower.

b. Konto i karta bankowa dla dziecka

Dzieci można edukować finansowo także poprzez dostępne dla nich produkty finansowe. Niektóre banki pozwalają na przykład na otwarcie konta nawet dla dzieci poniżej 13-go roku życia. Dzięki temu dzieci nabierają samodzielności i wyrabiają w sobie nawyk oszczędzania. Zgodnie z badaniami banku BGŻ, zakładając konto lub lokatę co trzeci badany rodzic stara się zaznajomić je z podstawami finansów. Banki z kolei, aby pozyskać młodych klientów, starają się dostosować swój serwis do ich potrzeb. Dzięki karcie płatniczej dziecko nie musi nosić ze sobą pieniędzy.

c. SKO

Oszczędzanie przez dzieci może też przybrać formę szkolnej kasy oszczędności. Powstały one w Europie już 100 lat temu. Obecnie ponownie stają się one bardzo popularne. Przypisuje się im duży wpływ na edukację finansową młodych pokoleń. Dzięki książeczce SKO dziecko może być beneficjentem składanych regularnie oszczędności, są one bowiem oprocentowane. Warto przy tym zauważyć, że od 2012 r. książeczki SKO funkcjonują w ramach bankowości internetowej, co sprawia, że ta forma oszczędzania stała się dużo wygodniejsza. Wcześniej bowiem miały one formę papierową, a odsetki były dopisywane ręcznie przez nauczyciela.

„Dyscyplina
jest matką dobrobytu”
Ajschylos

Oszczędzanie w pięciu krokach

01

Zacznij planować wydatki

02

Wykształć w sobie nawyk oszczędzania

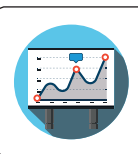
03

Założ konto oszczędnościowe
lub lokatę

04

Rozważ wykorzystanie funduszy
oszczędnościowych i zakup obligacji

05

Dziel się swoją wiedzą z innymi!

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

25
LAT
1991-2016

WIĘCEJ INFORMACJI:

ZWIĄZEK BANKÓW POLSKICH

dr Przemysław Barbrich

tel. (0-22) 48 68 121

przemyslaw.barbrich@zbp.pl

Paweł Minkina

tel: (0-22) 48 68 153

pawel.minkina@zbp.pl